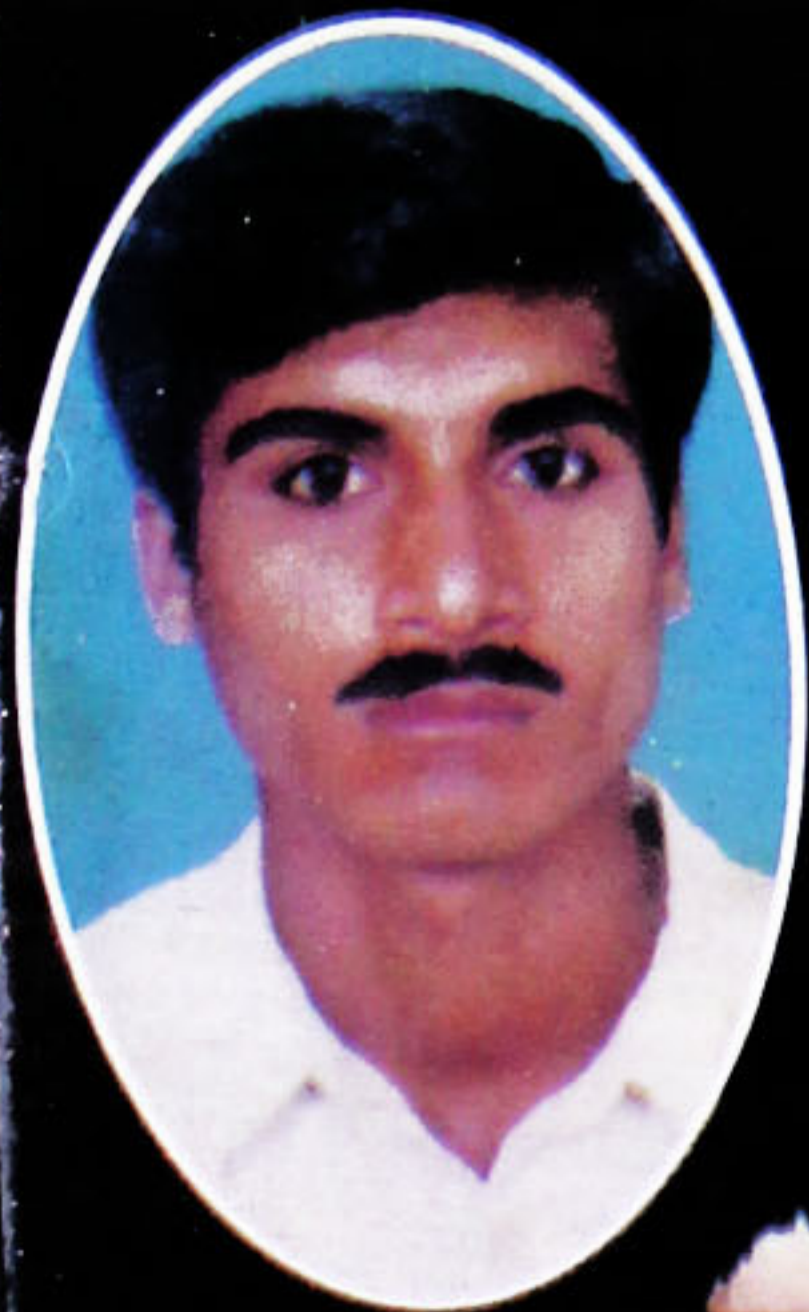


# اوپھیال راہوں

۲۸



مصنف: غلام عباس شاد مری



حالاتِ حاضرہ اُتے علمی ادبی مرقع

حمد، نعت، نظم تے نثر

# اوکھیاں راہواں

نتیجہ فکر: غلام عباس شاد مصری



ناشر: چوہدری محمد خالد

بانی اثر انصاری اکیڈمی گوٹھ وڈی دوبرجی

تحصیل کوٹ غلام محمد ضلع میرپور خاص سندھ

# ادبی افق

کتاب داناں \_\_\_\_\_ اوکھیاں راہواں 841321

مصنف \_\_\_\_\_ غلام عباس شاد مصری

سائز \_\_\_\_\_ 23x36/16

صنف \_\_\_\_\_ حمد، نعت، نظم، غزل، نثر

صفحے \_\_\_\_\_

سرورق \_\_\_\_\_ شہباز کمپوزنگ سنٹر میوہسپتال روڈ لاہور

کمپوزنگ \_\_\_\_\_ لکھاری کمپوزنگ سنٹر جیاموسی شاہدرہ۔ لاہور

چھاپہ خانہ \_\_\_\_\_ امتیاز فیاض پریس سرکلر روڈ لاہور

تاریخ اشاعت \_\_\_\_\_ نومبر 2009ء

زیر اہتمام \_\_\_\_\_ انصاری برادرز

قیمت \_\_\_\_\_ 101 روپے

ناشر \_\_\_\_\_ چوہدری محمد خالد

بانی اثر انصاری اکیڈمی، گوٹھ وڈی دو برجی

تحصیل کوٹ غلام محمد، میرپور خاص سندھ

☆ شاخ ادب اثر منزل محلہ جابر پورہ سکھ

فیض پور خورد نزد لاہور، شرق پور روڈ ضلع شیخوپورہ

0321-4756725, 042-7910919

## انتساب

میں اپنی ایس نکی جنی کتابڑی نوں اوہناں روگی تے دُکھی انساناں دے نال  
 منسوب کردا ہاں۔ جہاں نے اپنی غربت، تنگدستی، بیماری، اپنے اتے ہون  
 والے ظلم۔ ستم تے جبر پاروں اپنی حیاتی دیاں ”اوکھیاں راہواں“ داسفر کر کے وی  
 منزل نہیں پائی تے مایوسی ناکامی پاروں منزل اتے اپڑن ولوں ناکام رہے نیں۔  
 میری ایس کتاب وچ اوہناں شہیداں دا وی ذکر اے۔ جیہڑے نیلم وادی  
 مظفر آباد، ہزارہ تے راولپنڈی دے آ لے دوالے دیاں بستیاں وچ بھوچال وچ  
 مارے گئے۔

ایہہ اکھراں داندرا نہ ”اوکھیاں راہواں“ دے مسافراں نوں پیش کیتا اے۔  
 گر قبول افتدز ہے عزت و شرف

عجز آگیں

غلام عباس شاد مصری

اثر منزل فیض پور خورد نزد لاہور۔ شرق پور روڈ

ضلع شیخوپورہ 0302-4454689

بلغ العلیٰ بکمالہ کشف الدجیٰ بجمالہ  
حسنت جمیع خصالہ صلوا علیہ و آلہ

عرشاں دے کنگرے تے لکھیا ہوا  
دھرتی تے فلکیں گونجی ندا  
چن نے وی پڑھیا تارے وی پڑھیا  
ساگردے وگدے دھارے وی پڑھیا  
سورج نے پڑھیا مار لشکارے  
فجرے شامیں ہر دربارے  
رومی نے ایہدا ورد پکایا  
سعدی نے پڑھ کے رتبہ اے پایا  
منبراں دے اتے خطیب نے پڑھدے  
گنڈے تو نگر غریب نے پڑھدے  
گن والے دن سی گونجی صدا  
گونجی آخر تیک فضا  
لوح محفوظ تھیں اٹھے صدا  
صَلُّوا عَلَیْہِ وَآلِہِ  
دلکش سوہنے نظارے وی پڑھیا  
صَلُّوا عَلَیْہِ وَآلِہِ  
ماڑے دے چھتر اچے چبارے  
صَلُّوا عَلَیْہِ وَآلِہِ  
جائی نے پڑھ کے دل چکایا  
صَلُّوا عَلَیْہِ وَآلِہِ  
پھڑکے نبھاں طبیب نے پڑھدے  
صَلُّوا عَلَیْہِ وَآلِہِ  
ملائکہ نے پڑھیا مدینے سی آ  
صَلُّوا عَلَیْہِ وَآلِہِ

محفل میلاد دی شان ودھاوے عاشق نبی دا ورد پکاوے  
 ذکھ ولدسر نہ نیڑے آوے صَلُّوْا عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ  
 ساگردے اندر چھیرے نے پڑھدے شاماں دوپہراں سویرے نے پڑھدے  
 ہر ذی روح چھیرے نے پڑھدے صَلُّوْا عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ  
 چڑیاں دی فجرے چہکار گونجے کوئل دی کو کو لکار گونجے  
 آقا دا ہر تھاں تے پیار گونجے صَلُّوْا عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ  
 خوش بخت بندے نے ورد پکاندے آقا تے پڑھ پڑھ سلام پوچاندے  
 آقا دے صدقے پیندے تے کھاندے صَلُّوْا عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ  
 آدم دی توبہ قبول جاں ہوئی نوح دی بیڑی نہ پانی ڈبوئی  
 کردا رہیا اے ورد ہر کوئی صَلُّوْا عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ  
 خلیل دی نار گلزار ہوئی ڈھٹی پھری دی گندھ دھار ہوئی  
 صحرا میدانے لکار ہوئی صَلُّوْا عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ

## نعت شریف

غلام عباس شاد مصری

پنڈاں تے قصبے شہراں وچ  
ہر پاسے چرچے نہیں ہوئے  
رُت رنگی تے سکھ خیراں وچ  
سرکار مدینے والے دے  
پنڈاں تے قصبے شہراں وچ

آمنہ دے لال دیاں  
اوہدے صحاباں تے بلاں دیاں  
گلاں ہندیاں نہیں لچپال دیاں  
ذکر آقا دا اٹھے پہراں وچ  
پنڈاں تے قصبے شہراں وچ

عبد اللہ دا دلارا اے  
ابو طالب دا پیارا اے  
مطلب دی اکھ دا تارا اے  
فجرے شام دوپہراں وچ  
پنڈاں تے قصبے شہراں وچ

سرکار نگہ فرماؤ ہن  
گنبد دی دید کراؤ ہن  
میںوں روضے کول بلاؤ ہن  
بہواں آکے تہاڈے پیراں وچ  
پنڈاں تے قصبے شہراں وچ

یاسر نے جند قربان کیتی  
دولت خرچ عثمان کیتی



اطاعت علیؑ جوان کیتی      تکلیا عرش حضورؑ نے سیراں وچ  
پنڈاں تے قصبے شہراں وچ

لئی مستی مست فضاواں نیں      پائی پائل خنک ہواواں نیں  
پایا روپ میدان صحراواں نیں      تاہیوں زور ساگردیاں لہراں وچ  
پنڈاں تے قصبے شہراں وچ

نبی پاکؐ دا صدقہ کھانے آں      ہر جاگہ عزتاں پانے آں  
تاں نغمے نعت دے گانے آں      جندجان اے شعراں بحراں وچ  
پنڈاں تے قصبے شہراں وچ

سب عاشق شاناں پاگے نیں      سب عالم آناں پاگے نیں  
اوہ گنج عرفاناں پاگے نیں      قوت لگی مُطہراں وچ  
پنڈاں تے قصبے شہراں وچ

کریئے ذکر چھٹکارا ملدا      فیر اے پاک دوارا ملدا  
روضے دا نظارا ملدا      مصری رحم اے قہراں وچ  
پنڈاں تے قصبے شہراں وچ  
رت رنگی تے سکھ خیراں وچ

ہر پاسے چرچے نیں ہوئے      سرکارؑ مدینے والے دے

## غزل

در در پھریا چین نہ ملیا  
 گھر گھر پھریا چین نہ ملیا  
 چین دی خاطر دستک دتی  
 ڈر ڈر پھریا چین نہ ملیا  
 فقر درویشی دی ٹھنڈ ماری  
 مر مر بھریا چین نہ ملیا  
 خورے چین دا کوٹہ مکیا  
 تھر تھر پھریا چین نہ ملیا  
 چین دی خاطر مال لٹایا  
 ہر ہر پھریا چین نہ ملیا  
 طعنے مہنے جگ دے جھلے  
 جر جر پھریا چین نہ ملیا  
 چین سکون دے سورج دے کول  
 ٹھر ٹھر پھریا چین نہ ملیا  
 شاد سکون دی خاطر منتر  
 کر کر پھریا چین نہ ملیا

## غزل

غلام عباس شاد مصری

قوم ملک دے بخت سواریئے وگڑے ہوئے کاج بنائیے  
 اللہ نبیٰ نے جو فرمایا اوہو راج تے تاج بنائیے  
 جتھے بالک پھرن آوارہ اوتھے کیہ شعور نے آؤناں  
 دین دا علم پڑھائیے وافر ایہو رسم رواج بنائیے  
 غربت مہنگ سے نے پسیا فکراں دی وچ چکی  
 دھیاں پٹھیاں بڈھیاں ہویاں کتھوں لے کے داج بنائیے  
 چوری سینہ زوری ہر تھاں دن نوں ڈاکے پیندے  
 امن سکون جو قوم نوں دیوے ایہو جہیا سامراج بنائیے  
 بڈے پیو نے محنتاں کر کے پتر نوں پڑھایا  
 بی اے کر کے قلی اے بنیا کسدا ہن سرتاج بنائیے  
 سنیا سی زمانے دے وچ پگاں ہین وٹاندے  
 نفسو نفسی دی دنیا وچ مان تران تے لاج بنائیے  
 فاطمہ بنت عبداللہ دی اج یاد کرے کون تازہ  
 اسیں تے لاڈلی تائیں شوقوں ریماتے پکھراج بنائیے  
 قدم قدم تے پھاہیاں لکیاں کیہڑے پاسے جائیے  
 مطلب دے لئی کرن سلاماں لالچ لئی مہاراج بنائیے  
 رقت طاری ہو جاندی سی کردے جدوں تلاوت سن  
 شاد اوہ جذبہ زندہ کریئے اوہو لہجہ واج بنائیے

## غلام عباس شاد مصری غزل

اوہو نہیں راتاں دن وی اوہو اطوار بدل گئے میں  
 فجر اں اوہو شاماں اوہو وچار بدل گئے میں  
 کون کہندا اے ہے ایہ زمانہ خراب  
 وقت تاں اوہو اے رفتار بدل گئے میں  
 اج سکے نہیں دشمن بیگانے میں جن  
 آیا دھاپی دی دنیا وچ پروار بدل گئے میں  
 فلماں دا افتتاح اج پیراں نے کیا  
 الحاج نے ڈائریکٹر کردار بدل گئے میں  
 دو انگلاں دھرتی نوں کئی کئی جواہری وچن  
 موت نوں بھل کے ہشیار بدن گئے میں  
 جدوں ہر پاسے ہووے بے سکونی بے یقینی  
 سمجھو اوس قوم دے افکار بدل گئے میں  
 اوہو رستے اوہو پیڑے اوہو اے ٹو  
 کیہ ہو یا جے دھوتی دی تھاں شلوار بدل گئے میں  
 شاد دنیا وچ دسدے نہیں ہر پاسے دکھی  
 غماں نے مدھولیا مسکار بدل گئے میں

## غزل

”دنیا دے وچ آکے تکیا جگ دا فانی میلہ اے“  
 اکثر دنیا کردی ڈٹھی کٹھے دھیلہ دھیلہ اے  
 سوئی وچ جھناں دے ڈبی تھل وچ کسی بھیج گئی اے  
 ہیر نے زہر پیالہ پیتا سجا سجا بیلا اے  
 کدھرے گلشن ٹھک رہیا اے مہکاں دے نال مہک رہیا اے  
 کدھرے ٹھنڈے بختاں والے پیا سرہیوں نوں تیرا اے  
 ایس دنیا وچ پیار محبت، الفت، مہر دی تھوڑ نہیں  
 چمدا ڈٹھا ہتھ گرو دے ایڈا لائق چیلہ اے  
 وچ پنجاب دے ٹھنڈے مٹھے پانی دی کوئی تھوڑ نہیں  
 سرو دے وانگوں قد گھبرو دا سوہنا تے البیلا اے  
 بوہل غلے دے کھیتاں دے وچ مونجی کنک کپاہواں نیں  
 کتو اتب، خوبوزے مصری سردا گرما، کیلا اے



## رنگ غزل

غلام عباس شاد مصری

ربا تیری خدائی دے عجب نظارے دیکھے  
بندے اگے ترلے پاندے بندے وچارے دیکھے

کتے چنی دیاں تاراع تار تار تکیاں  
کتے محمل دے پردے وچ شرارے دیکھے

واڑ کھا رہی اے پیلی نون دن دیوین  
کتے بیگانی پیلی وچ شریر ہنکارے دیکھے

پڑھ لکھ کے لون تیل دی پالئی اے ہی  
بی اے دیاں سنداں دے کفارے دیکھے

لبڑاں دی کڑی دی گل سنی پیچاپیت ساری نے  
ماڑے دی دھی نون ملدے طعنے کرارے دیکھے

اٹاں ڈھو ڈھو کے دھی دا جہیز بنایا  
چودھریاں دے منڈے نے لٹ دے سارے دیکھے

ماڑے دی گل۔ کسے نہ سنی تیرے جہان وچ  
عش عش کر دے گنڈے دی گل تے چبارے دیکھے

کھوٹ سونے وچ سنیا سی ملاندے نے کدھرے  
اج تے کھوٹ وچ سونا ملاندے سنیا رے دیکھے

بے روزگاری دے ستے رات نوں پالئی گل وچ پھاہی  
ہر پاسے مہنگ سے دے انگیارے دیکھے

اک اماں دا دڈھ پین والے بھرا شریک بن گئے  
نتھو فتو دے سکیاں نالوں شان بھارے دیکھے

جنگل وچ کدی سادھو جا کے سکون پاندے سن  
اج جنگل وچ وی مصری شور پکارے دیکھے



## پیسہ

غلام عباس شاد مصری

پیسہ اج دادین ایمان پیسے والا ہے بھروان

پیسہ نہ اے قد نون نکدا

پیسہ نہ اے حد نون نکدا

پیسہ نہ اے جد نون نکدا

پیسے وچ اے رجب وجدان پیسہ اج دادین ایمان

پیسہ ناچ نچلدا اے

پیسہ خاک رلاندا اے

پیسہ تخت بٹھاندا اے

پیسہ تاجرتے کسان پیسہ اج دادین ایمان

پیسہ جھمپیاں پاندا اے

پیسہ جان گواندا اے

پیسہ جان جھڈاندا اے

پیسہ بن دادستر خوان پیسہ اج دادین ایمان



پیہ وچھڑے میل دا اے

پیہ بیڑے ٹھیل دا اے

پیہ کھیڈاں کھیل دا اے

پیہ وچ اے زور تران پیہ اج دا دین ایمان

پیہ دے گواہیاں اج

پیہ دے رہائیاں اج

پیہ دیندا پھاہیاں اج

پیہ وجد اوانگدودان پیہ اج دا دین ایمان

پیہ بڈھے نوں ویا ہندا

پیہ کنے ویاہ کراندا

پیہ محفل نوں سجاندا

پیہ بنیا جان پچھان پیہ اج دا دین ایمان

پیہ عیب نوں کجدا اے

پیہ جتے دھج دا اے

پیہ گجتے وچ دا اے

پیہ ای اے آکڑ خان پیہ اج دا دین ایمان

پیہہ اچی بول دا اے  
 پیہہ کتے نہ ڈولدا اے  
 پیہہ تن من گھولدا اے  
 پیہہ کاراں تے مکان پیہہ اج دا دین ایمان

پیہہ چھری کھاندا اے  
 پیہہ زہر کھواندا اے  
 پیہہ عیب کماندا اے  
 پیہہ تیر پیہہ کمان پیہہ اج دا دین ایمان

پیہہ اتے پچارو بہہ کے  
 وچ جہاز دے ہونٹے لے کے  
 پیہہ دکھ مصیبت سہہ کے  
 پیہہ اچی ہے اڈان پیہہ اج دا دین ایمان

پیہہ دل نوں شاد کرے  
 پیہہ غموں آزاد کرے  
 پیہہ ای برباد کرے  
 پیہہ فوراً لے سیہان پیہہ اج دا دین ایمان

## شہر لہور دیاں نہیں ریاں

شاعر: غلام عباس شاد مصری

شہر لہور اسدا توں وسیں تیرے عجب نظارے نیں  
 تحت پنجاب دی دھرتی دا توں اچے برج منارے نیں  
 دوروں بنگلے نظری آون  
 اتھے سکھیاں پینگھاں پاون  
 گھرو کوڈی گھول وکھاون  
 ذریاں دے وچ سورج جھمکن بوند دے اندر دھارے نیں  
 شہر لہور اسدا توں وسیں تیرے عجب نظارے نیں  
 سردیاں دے وچ ویلنے چلدے  
 کھنڈتے شکر باہر گھلدے  
 دوجے کڑا ک پئے پلدے  
 مونجی، کنک، کپاہواں گنے لیندے جھوم ہلارے نیں  
 شہر لہور اسدا توں وسیں تیرے عجب نظارے نیں  
 گرمیاں دے وچ دن لمیرے  
 چکدے رہندے پھل پھلیرے  
 مہکاں کھلن شام سویرے  
 بھیڈاں بکرے گاواں مجھاں وگتے ایڑ چارے نیں  
 شہر لہور اسدا توں وسیں تیرے عجب نظارے نیں

اتھے ساون جسم آوے  
 رم جھم رم جھم ٹھنڈاں پاوے  
 کوکو کوئل دی سہاوے  
 گھنگھور گھٹاواں چھم چھم سن بلبل دے چہکارے نیں  
 شہر لہور اسدا توں وسیں تیرے عجب نظارے نیں  
 راوی کنڈے وسیں ریں  
 سکھ خوشیاں دیاں خیراں دسیں  
 کدی نہ چھڈ میدان نوں نہیں  
 لجاں شرماں والا توں ایں کہتے جگ نتارے نیں  
 شہر لہور اسدا توں وسیں تیرے عجب نظارے نیں  
 شالا باغ تیرا من موہنا  
 شاہی قلعے جہاں نہ ہونا  
 داتا دا دربار اے سوہنا  
 اتار کلی دی عجب سپن سوڈے ملدے سارے نیں  
 شہر لہور اسدا توں وسیں تیرے عجب نظارے نیں  
 عجائب گھر وچ بھیت نیارے  
 چڑیا گھر وچ ہرن چنکارے  
 جلو پارک دیکھن سارے  
 باڈراں اتے آنکھی فوجی مار دے گج لکارے نیں  
 شہر لہور اسدا توں وسیں تیرے عجب نظارے نیں

پیر کی تے شاہ عنایت  
 حضرت میراں کول ولایت  
 جھولیاں بھر دے کرن خیرایت  
 یادگار تے شاہی مسجد، راوی دے کنارے نیں  
 شہر لہور اسدا توں وسیں تیرے عجب نظارے نیں  
 لسیاں پین پراٹھے کھاندے  
 لونیاں، رونے، کھیس ہنڈاندے  
 پیریں گوکے کھسے پاندے  
 سیر سپاٹے دے ایہہ شوقی ہر طرفوں سکھیارے نیں  
 شہر لہور اسدا توں وسیں تیرے عجب نظارے نیں  
 اتھے ادب خزینے ہیگے  
 شاعر مثل گننے ہیگے  
 طبع دے وچ قرینے ہیگے  
 گامے پہلوان دی دھرتی اچے محل چبارے نیں  
 شہر لہور اسدا توں وسیں تیرے عجب نظارے نیں  
 جہانگیر دی تربت اتھے  
 نور جہان دی قربت اتھے  
 دس دی ناہیں غربت اتھے  
 مصری پھر کے ویکھیا تکیا چہریاں تے لشکارے نیں  
 شہر لہور اسدا توں وسیں تیرے عجب نظارے نیں  
 تخت پنجاب دی دھرتی دا توں اچے برج منارے نیں

## چراغ دین دیاں مسخریاں

باپ میرے نے سانجھ کے رکھیاں ایہناں دیاں کتاباں  
آؤندے جاندے پڑھدے رہندے دھماں بے حساباں

حاجی صاحب وچ مزاح دے شان عجیبہ پایا

ہاسے مسخریاں دا گویا ایہناں مینہ برسایا

سوہنا سائز کتابی ایہدا سوہنی ہے لکھائی

ملک بشیر احمد نے ہمت کر کے ایہ چھپائی

ہین اکونجہ ایہ لطفیہ، اک توں اک نرالے

شاعری دے وچ ایہ لطفیہ ایہناں لکھ وکھالے

اک اک اکھر وچوں ہاسہ ڈلھ ڈلھ کے پیندا

اک ساہ اندر ایہ لطفیہ بندہ ہے پڑھ لیندا

حمد، ثنائے نعت دے پچھوں ایہ لطفیہ آون

سیف الملوک دی طرز دے اتے ساڈے دل نوں بھاون

”جاہل جٹ“ لطفیہ پہلا حاجی جی سنایا

”ہواتے مچھر“ دوجا لطفیہ وچ کتاب دے پایا

تیجا ہور لطفیہ لکھیا مورتاں نال بنائیاں

”تناں بیوقوفانہاں“ رل کے جو بھارتاں پائیاں

”فیر ٹاپینا حور بہشتی“ ہے لطیفہ بھائی  
 اٹھ صفحے تے حور دی مورت ایہناں ہے بنوائی  
 ”غنڈی عورت تے بھولا بندہ“ ہیگی عجب کہانی  
 ”تن ملوانے“ پڑھ کے دیکھو ”ملاں تے ملوانی“  
 ”بیوقوف جولاہے“ دا اے وچ کتاب حوالا  
 ”لکھو کھتری“ ”دو ہمسائیاں“ قصہ ہے نرالا  
 ”اک میراٹی نمبردار“ دا لکھیا خوب فسانہ  
 ”ہندو لڑکی تے سوداگر“ ہے مزاح خزانہ  
 ”عقلندی“ دی حاجی صاحب ہے مثال سنائی  
 ”گڈ تے ہرن“ دی ایہناں ہے بچھارت پائی  
 ”گدھاتے بیل“ لطیفہ واہ واہ شعراں وچ سنایا  
 ”جٹ تے اک پٹھان“ دا قصہ با تصویر اے پایا  
 ”نیت تے مراد“ اے ملدی ”قلندر“ دی کہانی  
 ”گوار جٹ“ لاہور سی آیا نظم دے وچ روانی  
 ”باند تے بجرے“ دا قصہ ”شرطی“ دا لطیفہ  
 ”تن بڈھے تے اک جن“ لکھیا پڑھدا بیدا طیفہ  
 ”جھڈو“ دی کہانی پڑھ کے ہاسا خوب اے آوندا  
 ”پیر صاحب“ نے جو کجھ کیتا حاجی اے سمجھاؤندا

”بدکار عورت“ تے ”کاناں کھو چری“ ایہدے وچ حکایتاں  
 ”مرغ تے گدڑ“ ”حاسد جٹ“ دیاں اڈواڈ روایتاں  
 حاجی چراغ نے لکھ وکھائیاں ”بھیڈ دیاں چترائیاں“  
 ”غازی مرد“ تے ”فیشنی عورت“ پڑھدیاں ہین لوکائیاں  
 ”اچیاں نال یارانہ“ نہ لانا آخر نوں پچھتانا  
 ”شیر تے گاں“ عجب لطیفہ ایہدے وچ افسانہ  
 ”حضرت شیخ المدی“ دی کرامت تے اولیائی  
 ”پیر خلیفہ“ جسو چوہڑی“ لکھ کے ہے چھپوائی  
 ”ٹھگ شیرے“ گہنے دے وچ جیونکر کھوٹ رلایا  
 ”بے قصور کوچوان“ دا قصہ حاجی جی سنایا  
 ”چار سو ویہہ“ اک عجب کہانی ”شاہی چور“ وی بھائی  
 ہے ”چڑیل“ دا قصہ اس وچ جسو کیوں کر لائی  
 ”نیل کنٹھ“ دا حال خوالہ حاجی جی فرمایا  
 ”عقل دا جوہر“ عجب لطیفہ حاجی صاحب پایا  
 ہے عنوان ”نصیحت“ اس وچ ”ہرنی تے شکاری“  
 ”نمازی تے ڈوگر“ وچ جہالت جیونکر عمر گزاری  
 ”حجام تے لکڑ ہارا“ لکھ کے ایہناں جگ ہسایا  
 ”بدکار جٹی“ نے کویں یارانہ مرداں دے نال لایا



جولاہیا تے میراٹی "راشک" اس وچ عجب کہانی  
 "جولہ دی کھڈی" دے اندر جیونکر بھریا پانی  
 "چوہی تے کھتری" دا لطیفہ آخر اتے آیا  
 ہاسے تے مزاح دا گلشن حاجی جی نے لایا  
 کل لطیفیاں دے وچ رمزاں حاجی جی لکائیاں  
 اچیاں نیویاں ونڈاں دسیاں کئی گلاں سمجھائیاں  
 پڑھ کے ایہ کتاب نرالی دھوکھا کوئی نہ کھاوے  
 ٹھگ لٹیریاں کولوں پنج کے اپنا وقت لنگھاوے  
 گلاں گلاں اندر ایہناں عجب ٹکور اے کیتی  
 کئی نصیحتاں کر کے ایہناں دی اے جگ بیتی  
 چار حصے نے لکھے ایہدے "ہاسے دی پٹاری"  
 پہلے دو حصے دی اے کیتی خوب اساری  
 تے حصے اندر پائیاں حاجی جی پھلجھڑیاں  
 ریڈیو پروگرام اے چوتھی ہون تعریفاں بڑیاں  
 پنجویں حصے اندر ایہناں کئی لطیفے پائے  
 ایہ پر اوہ نہ چھپ سکے نے دنیا چھوڑ سدھائے  
 رب نے خوب دانائی بخشی شعراں وچ پروندے  
 آؤندے جانڈے کرن سلاماں راہ وچ لوک کھلونڈے

ملک بشیر نے ایہ کتاباں لاکے زر چھپوائیاں

لابریریاں اندر سانہیاں پنڈاں وچ اپڑائیاں

رات نوں بہکاں اندر پڑھدے پر یہہ پنچایتے سارے

حاجی چراغدین توں جاندے لوکی وارے وارے

میں وی پڑھدا سن دا رہناں چھٹی جدوں وی آوے

وچ مشاعرے ناں ایہناں دے والد پڑھ سناوے

اللہ پاک حاجی دے اتے اپنا فضل کماوے

گور ایہناں دی ٹھنڈی رکھے واء بہشتوں آوے

ناں ایہناں دا جگ تے زندہ رہے گا ابدان توڑی

عقل دانے پون نصیحتاں سمجھن رمز مروڑی

حاجی صاحب دا پتر ساؤ محمد علی چراغ سیانا

ناں کیہدے دیاں دھماں پیاں جان دا کل زمانہ

ایہ عقیدت نامہ لکھ کے کیتا ہے روانہ

مصری دے ایہ شعر نرالے ادب دا ہے خزانہ

شاعر: غلام عباس شاد مصری فیض پوری



غلام عباس شاد مصری فیض پوری

اشعار

## بوہڑ دی چھاں

سنگھنی چھاں سی بوہڑ دے وانگ تیری پٹھاں موجاں ادیب پٹے مان دے سن  
ڈھل گئی اے چھاں اج سراں اتوں سدے آگے جدوں یزدان سن

عزرائیل نے ہتھوں اے قلم کھوپیاٹلتے رہ گئے نویں عنوان دے سن  
خالی جگ نوں چھڈ روان ہوئیوں ٹکانے لائے وچ ابدی جہان دے سن

تیرا ہجرتے غم نہ سانوں بھلنا جدوں محفلاں ادبی جھینیاں نہیں  
رنگے موسم بہار دے جدوں آؤنے جدوں بدلایاں ساؤن دیاں گجیاں نہیں

راہی پاندی جو ادب دی منزلاں دے دوڑاں لا لوکائیاں بھینیاں نہیں  
تیراں نعتاں دیاں لکھیاں کتاباں مصری وچ ریشم خلاف دے گجیاں نہیں

جیاموسی دا ناں جہان اندر وانگ مہک دے تساں مہکا دتا  
 کچھڑ ماں پنجابن دے چڑھ پلنیوں ماں بولی دا شان ودھا دتا

سیدتنویر بخاری استاد تیرا اوہنے تیرا وی قلب چمکا دتا  
 فیض پوردیاں راہواں اڈیکدیاں نیں ساڈا گھر کیوں مصری بھلا دتا

چرخ اختری چمکدے تاریاں نیں محنت کردیاں تینوں تکیا اے  
 تیری موت دی سن کے خبرتایا دوتی رون توں رہ نہ سکیا اے

تیری اُلفت تے شفقت نہ بھلنی اے ٹرگنیوں ہن پھل جد پکیا اے  
 قابل ماں نے تینوں سی لوری دتی کم کردیاں مصری نہ اکیا اے

## عبدالحق ظفر چشتی

غلام عباس شاد مصری

علم ادب دی شمع جگا کے چلے گئے۔  
 وافر سی فیض باطنی ورتا کے چلے گئے  
 دنیا تے ہگی فانی چار دن دا میلہ  
 حقیقتاں دا پردہ اٹھا کے چلے گئے  
 عبدالحق ظفر چشتی دا زندہ ناں  
 انسانیت دا پرچم جھلا کے چلے گئے  
 ساری عمراں بتی درس و تدریس وچ  
 شیریں وعظ سنا سنا کے چلے گئے  
 عبدالغنی دا لاڈلا بن کے رہیا مثالی  
 جگ کولوں شابشاں پا کے چلے گئے  
 حسرتاں دا شوہ دریا ٹھاٹھاں رہوے گا ماردا  
 فرصت جدائی دے کے رُلا کے چلے گئے  
 کدی نعت دیاں محفلاں سجاندے رہے دن رات  
 محفل مشاعرہ وچ اوہ بلا کے چلے گئے  
 عاشق صادق نبیؐ دا بندہ سی نیک رب دا  
 فانی دنیا اُتے چکر لگا کے چلے گئے  
 شاد تکیا پڑھ کے نور العرفان سب نے  
 ایہدے ورقیاں نوں سجا کے چلے گئے

# ام الكتاب قرآن مجید دی تلاوت

## دے آداب تے برکتاں

قرآن مجید اللہ پاک دا ذاتی کلام اے۔ جیہڑا ازلی، ابدی تے نہ بدلن والا اے۔ ایہہ کلام حضرت محمد ﷺ اتے حضرت جبرئیل علیہ السلام دے راہیں 23 سال دے عرصے وچ سارے جہان دیاں قوماں دی ہدایت لئی تھوڑا تھوڑا نازل ہویا۔

## قرآن مجید پڑھن دی فضیلت

سرکارِ دو عالم ﷺ نے فرمایا اے۔ قرآن مجید پڑھیا کرو کیوں جے قیامت دے دیہاڑے اپنے پڑھن ولا بے دا شفیع بن کے آوے گا۔ یعنی بخشواوے گا۔ قرآن مجید ختم کر کے دعا منگنی چاہیدی اے جیہڑا بندہ قرآن مجید ختم کر کے دعا منگے اوہدی دعا اتے چار ہزار فرشتے آمین کہندے نیں۔

قرآن مجید دی تلاوت سوچ سمجھ کے کرو۔ انج تاں بغیر سوچے سمجھے وی قرآن مجید دی تلاوت دا بڑا اجراے پر جے اوہنوں سوچ سمجھ کے پڑھیا جاوے تاں اوہ ایس توں کدھرے بوہتا افضل تے اعلیٰ اے۔ قرآن مجید وچ ارشاد اے کہ ایہہ لوک قرآن مجید دے معنی تے راز اسرار اں بارے غور تے فکر نہیں کردے کہ اوہناں

تے خدا تعالیٰ دی الوہیت تے ربوبیت تے وحدانیت روشن ہو جاوے۔  
 حضرت علیؓ دا ارشاد اے۔ اوس عبادت وچ کوئی بہتری نہیں جیہڑی  
 بے سمجھے کیتی جاوے تے اوس قرآت وچ کوئی خوبی نہیں جیہڑی بناں سوچے سمجھے  
 کیتی جاوے۔

## تلاوت دے آداب

امام غزالی رحمۃ اللہ علیہ نے بیان کیتا اے کہ قرآن مجید دی تلاوت دے  
 جیہڑے آداب سامنے رکھنے چاہیدے نیں اوہ ایہہ نیں۔  
 مکمل پاکی تے صفائی ستھرائی نال قبلے رخ ہو کے پاک جگہ اتے بیٹھ  
 جاؤ۔ تے قرآن مجید نوں پاک تے اچی جگہ اتے رکھئے۔ اوہدے لئی رچل یاں  
 پاک سرہانے دا ہونا کافی اے۔ ایہدے بعد اعوذ باللہ..... پڑھ کے بڑے  
 خضوع تے خشوع تے عزت احترام نال تلاوت شروع کرو۔  
 قرآن مجید نوں ٹھہر ٹھہر کے پڑھو تے معنیاں اتے غور تے فکر کرو۔  
 چھیتی ختم کرن دا خیال دل وچ نہ لیاؤ۔ ہر سورت دے شروع وچ بسم اللہ پڑھو  
 سوائے سورت توبہ دے۔ ایہہ وی یاد رہوے کہ جدوں اک وار تلاوت چھڈ کے  
 دو جا کم کرو تاں دوبارہ قرآن مجید پڑھن توں پہلاں اعوذ باللہ ضرور پڑھو۔  
 ہر آیت دا حق ادا کرو۔ یعنی عذاب والی آیت اتے خدا کولوں پناہ منگو۔  
 رحمت والی آیت اتے خدا کولوں رحمت دی طلب کرو۔ سجدے والی آیت اتے  
 اپڑو تاں سجدہ کرو۔

قرآن مجید اچھی آواز وچ پڑھن نال بے دکھالے یاں کسے نمازی دی  
 نماز وچ خلل پین دا اندیشہ ہووے تاں قرآن مجید نون ہولی پڑھنا چاہیدا اے۔  
 تاں بے دوجیاں نون تکلیف نہ ہووے۔ بے دکھلاوے یاں دوجیاں دی نماز  
 وچ خلل پین دا اندیشہ نہ ہووے تاں قرآن مجید اچھی آواز نال پڑھنا چاہیدا اے۔  
 تاں بے دوجیاں نون سنن داوی ثواب ملے۔ قرآن مجید نون دیکھ کے اک وار  
 پڑھ کے ختم کرن دا ثواب یاد کیتے ہوئے ست وار پڑھن جناں ثواب اے۔  
 جتھوں تیکر ہووے چنگی آواز وچ پڑھن دی کوشش کرو۔ آنحضرت ﷺ  
 نے فرمایا اے کہ قرآن مجید نون خوش الحانی نال پڑھیا کرو۔ ایہہ وی ضروری اے  
 کہ قرآن مجید جیہڑی ترتیب نال لکھیا اے اوہی ترتیب نال تلاوت کرو۔

تحریر غلام عباس شاد مصری



## قرآن مجید دے اوقاف دیاں

### رمزاں تے اسرار

قرآن مجید پڑھن دے دوران ایسں کدھرے کھلو جان دے ہاں تے کدھرے نہیں ٹھہر دے۔ کدھرے گھٹ کھلون دے آن تے کدھرے بوہتا۔ ایسں ٹھہرن تے نہ ٹھہرن نوں گل دا صحیح مطلب سمجھن وچ بوہت دخل اے۔ قرآن مجید دی عبارت وی گفتگو دے انداز وچ واقع ہوئی اے۔ ایسں لئی عالماں فاضلاں نے ایہدے کھلون یا نہ کھلون دیاں علامتاں مقرر کردتیاں نیں۔ اوہ رمزاں درج نیں۔

o

جتنے گل پوری ہو جان دی اے او تھے چھوٹا جہیا دائرہ لکھ دیندے نیں۔ ایہہ حقیقت وچ گول ة اے۔ ایہہ مکمل ٹھہرن دی علامت اے۔ ایہنوں وقف تام آکھیا جاندا اے تے ایسں علامت نوں علامت آیت آکھدے نیں۔

م

لازمی کھلون دی علامت اے۔ ایہدے اتے ضرور کھلونا چاہیدا اے۔ نہیں تاں ایہدے مطلب بدل جاوے گا۔

ط

مطلق کھلون دی علامت اے۔ ایہدے اتے ٹھہرنا چاہیدا اے۔ ایہہ

علامت اوتھے ہندی اے جتھے مطلب پورا نہیں ہندا۔ گل کرن والا ہے کچھ ہور  
کہنا چاہندا اے۔

ج

جائز ٹھہرن دی علامت اے۔ اتھے ٹھہرنا بہتر تے نہ ٹھہرنا جائز اے۔

ز

وقت مجوز دی علامت اے۔ اتھے نہ ٹھہرنا بہتر اے۔

ص

وقف مزخص دی علامت اے۔ اتھے ملا کر پڑھنا چاہیدا اے، پرہجے  
کوئی تھک کے ٹھہر جاوے تاں معافی اے۔ ص اتے ملا کر پڑھناز دی نسبت  
بوہتا توجہ رکھدا اے۔

صلے

الوصل اولیٰ دا اختصار اے۔ اتھے ملا کے پڑھنا بہتر اے۔

ق

اتھے نہ ٹھہرنا بہتر اے۔ کیوں جے ایہہ قیل علیہ الوقف دا خلاصہ اے۔

صل

قد یوصل دی علامت اے۔ اتھے ٹھہرنا بہتر اے۔

قف

ایہہ اکھر قف اے۔ جیہدے معنی ہین ٹھہر جاو، ایہہ علامت اوتھے  
درتی جاندی اے جتھے پڑھن والے دے ملا کے پڑھن دا احتمال ہووے۔

س یا سکتہ

اتھے تھوڑا رُکو، ٹھہر جانا چاہیدا اے۔ پرساہ نہ ٹٹے۔

وقفہ

اتھے سکتہ نالوں بوہتا ٹھہرنا چاہیدا اے۔ پرساہ نہ ٹٹے، سکتہ تے وقفہ

وچ ایہہ فرق اے کہ سکتہ وچ گھٹ ٹھہرنا ہندا اے تے وقفہ وچ بوہتا۔

لا

لا دے معنی نہیں دے ہین۔ ایہہ علامت کدھرے آیت دے اتے

ورتی جاندی اے، کدھرے عبارت دے اندر۔ آیت دے اتے اختلاف اے۔

کنیاں دی رائے وچ ٹھہرنا چاہیدا اے۔ بعضیاں دے لاگے ٹھہرنے یاں نہ

ٹھہرن نال مطلب وچ کوئی فرق نہیں پیندا۔ جے عبارت دے اندر ہووے تاں

ہرگز نہیں ٹھہرنا چاہیدا۔

ک

لذک دی علامت اے۔ یعنی جیہڑا اسرار، رمز پہلاں اے۔ اے۔ اے۔

اتھے سمجھیا جاوے۔

# قرآن دا دل

## سورت یس دے پنجابی زبان وچ معنے

سورت یس کے وچ حضور اکرم ﷺ تے نازل ہوئی۔ ایہدے وچ تراسی آیتاں تے پنج رکوع ہین۔

اللہ دے ناں نال شروع جیہڑا بوہت مہربان رحم والا اے۔

آیت نمبر ۱: یس اے یس دے مکھڑے والے۔

نمبر ۲: تے حکمت والے قرآن دی قسم

۳۔ بے شک تسیں سدھی راہ اتے

۴۔ بھیجے گئے او

۵۔ عزت والے مہربان دا اتاریا ہویا

۶۔ تاں جے تسیں اوس قوم نوں ڈرناؤ جیہدے باپ داوانہ ڈرائے گئے تے

اوہ بے خبر ہین۔

۷۔ بنے شک اوہناں وچوں بوہتیاں اتے گل ثابت ہو چکی اے۔ تے اوہ

ایمان نہ لیاؤن گے۔

۸۔ اساں اوہناں دیاں دھوناں وچ طوق (پٹے) پاد تے نیں کہ اوہ ٹھوڈیاں

تیکر ہین۔ تے ایہہ اہتاں نوں منہ چکی رہ گئے۔

۹۔ تے اساں اوہناں دے اگے کندھ بنا دتی تے اوہناں دے پچھے اک کندھ

- تے اوہناں نوں اُتوں ڈھک (لکا) دتا۔ تے اوہناں نوں کجھ نہیں سمجھدا۔
- ۱۰۔ تے اوہناں نوں اِکُو جیہا اے تسیں اوہناں نوں ڈراؤیاں نہ ڈراؤ۔ اوہ ایمان لیاؤن والے نہیں۔
- ۱۱۔ تسیں تاں او سے نوں ڈر سناںد۔ اے او جیہڑا نصیحت اتے چلے تے رحمن توں بن ڈٹھیاں ڈرے۔ تے اوہنوں بخشش تے عزت دے ثواب دی بشارت دیو۔
- ۱۲۔ بے شک اسیں مُردیاں نوں جو اواں گے۔ تے اسیں لکھ رہے آں جیہڑا کجھ اوہناں نے اگے گھلایا تے جیہڑیاں نشانیاں پچھے چھڈ گئے۔ تے ہر شے اساں گن رکھی اے اک دسں والی کتاب وچ۔
- ۱۳۔ تے اوہناں وچوں نشانیاں بیان کرواوس شہر والیاں دیاں جدوں اوہناں دے کول پیغامبر آئے۔
- ۱۴۔ جدوں اساں اوہناں ولے دو گھلے، فیر اوہناں نے اوہناں نوں جھٹلایا اساں تیجے نال زور دتا۔ ہن اوہناں ساریاں نے آکھیا کہ بناں شک اسیں تہاڈے ول گھلے گئے آں۔
- ۱۵۔ بولے تسیں تاں صرف اساڈے ورگے آدمی او۔ تے رحمن نے کجھ نہیں اتاریا، تسیں نرے جھوٹھے او۔
- ۱۶۔ اوہ بولے۔ اساڈا رب جان دا اے کہ بے شک ضرور اسیں تہاڈے ولے گھلے گئے آں۔
- ۱۷۔ تے اساڈے ذمے نہیں پر صاف اپڑا دینا۔
- ۱۸۔ بولے اسیں تہانوں منحوس سمجھدے ہاں۔ بے شک تسیں باز نہ آئے تاں ضرور اسیں تہانوں سنگسار کراں گے تے بے شک اساڈے ہتھوں تہاڈے

اُتے دکھ دی مار پوے گا۔

۱۹۔ اوہناں نے فرمایا! تہاڈی نحوست تاں تہاڈے نال اے۔ کی اوہدے اتے

تر بکدے (بدکدے) او کہ تہیں سمجھائے گئے۔ سگوں تہیں حد توں ودھن  
والے لوک او۔

۲۰۔ تے شہر دے پر لے کنڈھے توں اک مرد نسیا آیا۔ بولیا۔ اے میری قوم!  
گھلے گھیاں دی پیروی کرو۔

۲۱۔ لہجہیاں دی پیروی کرو جیہڑے تہاڈے وچوں کجھ بدلہ نہیں منکدے تے  
اوہ راہ اتے ہن۔

۲۲۔ تے مینوں کی اے کہ اوہدی بندگی نہ کراں جسے مینوں پیدا کیتا تے او سے  
ولے تہانوں پر تنا اے۔

۲۳۔ کیا اللہ دے بناں ہو رخدا بناوا ہی گے کہ بے رحمن میرا کجھ برا چاہوے تاں  
اوہناں دی سفارش میرے کجھ کم نہ آوے۔ تے نہ اوہ مینوں بچا سکن۔

۲۴۔ بے شک فیرتاں میں کھلی گمراہی وچ آں۔

۲۵۔ مقرر میں تہاڈے رب اتے ایمان لیا یا۔ تاں میری سنو۔

۲۶۔ اوہنوں فرمایا گیا کہ جنت وچ داخل ہو۔ آکھیا کسے طراں میری قوم جان دی۔

۲۷۔ جویں میرے رب نے میری بخشش کیتی۔ تے مینوں عزت والیاں وچ کیتا۔

۲۸۔ تے اساں اوہدے بعد اوہدی قوم اتے اسماں تو کوئی لشکر نہ اتاریا تے نہ  
اسانوں او تھے کوئی لشکر اتارنا سی۔

۲۹۔ اوہ تاں بس اک چیک سی۔ تاں ای اوہ بچھ کے رہ گئے۔

۳۰۔ تے آکھیا گیا کہ ہائے افسوس! اوہناں بندیاں اتے جدوں اوہناں کول

- کوئی رسول آؤندا اے اوہدے نال ٹھٹھا (مخول) کر دے ہن۔
- ۳۱۔ کیا اوہناں نہ دیکھیا اساں اوہناں توں پہلاں کنیاں جماعتاں ہلاک کیتیاں کہ اوہ ہن پرتن والے نہیں۔
- ۳۲۔ تے جنے ای ہن سب سے سب اساڈے حضور لیائے جان گے۔
- ۳۳۔ تے اوہناں لئی اک نشانی مردہ دھرتی اے۔ اساں اوہنوں زندہ کیتا تے فیر اوہدے وچوں اناج کڈھیا۔ تے اوہدے وچوں کھاندے ہن۔
- ۳۴۔ تے اساں اوہدے وچ باغ بنائے کھجوراں تے انگوراں دے۔ تے اساں اوہدے وچ کجھ چشمے وگائے۔
- ۳۵۔ کہ اوہدے پھلاں وچوں کھان۔ تے ایہہ اوہناں دے ہتھ دے بنائے نہیں تے کیا حق نہ من گے۔
- ۳۶۔ پاکی اے اوہنوں جسے سب جوڑے بنائے اوہناں چیزاں وچوں جہاں نون زمین اگاندی اے۔ تے خود اوہناں وچوں تے اوہناں چیزاں توں جہاں دی اوہناں نوں خبر ای نہیں۔
- ۳۷۔ تے اوہناں لئی اک نشانی رات اے۔ اسیں اوہدے وچوں دن کھچ لینے آں۔ تاں ای تے اوہ ہنیریاں وچوں ہن۔
- ۳۸۔ تے سورج چلدا اے اپنے اک ٹھہراؤ دے لئی۔ ایہہ حکم اے زبردست علم والے دا۔
- ۳۹۔ تے چن دے لئی اساں منزلاں مقرر کیتیاں۔ ایہتھوں تیکر کہ فیر ہو گیا جو یں کھجوردی پرانی ٹہنی۔
- ۴۰۔ سورج نوں ایہہ حق نہیں اپڑدا کہ چن نوں پھڑلے۔ تے نہ رات دن اتے

- چڑھائی کرے۔ تے ہراک اک گھیرے (محور) اتے تر رہیا اے۔
- ۴۱۔ تے اوہناں دے لئی اک نشانی ایہہ ہے کہ اوہناں نوں اوہناں دے  
بزرگاں دی کنڈ وچ اساں نے بھری بیڑی وچ سوار کیتا۔
- ۴۲۔ تے اوہناں لئی اوہو جھیاں ای بیڑیاں بنا دتیاں جہاں اتے سوار ہندے نیں۔
- ۴۳۔ تے اسیں چاہئے تاں اوہناں نوں ڈوب دیئے تاں نہ کوئی اوہناں دی  
فریاد نوں اپڑن والا ہووے تے نہ اوہ بچائے جان۔
- ۴۴۔ پراساڈے ولوں رحمت اے، تے اک ویلے تیکر ورتن۔
- ۴۵۔ تے جدوں اوہناں نوں فرمایا جاندا اے ڈرو تسیں اوہدے کولوں جیہڑا  
تہاڈے ساہمنے اے۔ تے جیہڑا تہاڈے کچھے آؤن والا اے۔ ایس امید  
اتے کہ تہاڈے آتے مہر (ترس) ہووے۔
- ۴۶۔ تاں منہ پھیر لیندے نیں تے جدوں کدی اوہناں دے رب دیاں نشانیاں  
وچوں کوئی نشانی اوہناں دے کول آؤندی اے۔ تاں اوہدے توں منہ ای  
بھولیندے نیں۔
- ۴۷۔ تے جدوں اوہناں نوں فرمایا جاوے اللہ دے دتے ہوئے وچوں کجھ  
اوہدی راہ وچ خرچ کرو تاں کافر مسلماناں لئی آکھدے نیں کہ کیہہ اسیں  
اوہنوں کھوایئے جنہوں اللہ چاہندا تاں کھوادیندا۔ تسیں تے نہیں پرکھلی  
گمراہی وچ۔
- ۴۸۔ تے آکھدے ہین کدوں آوے گا ایہہ وعدہ جے تسیں سچے او۔
- ۴۹۔ اوہ نہیں اڈیک دے پراک چیک نوں کہ اوہناں نوں آپھڑے گی۔ جدوں  
اوہ دنیا دے جھگڑیاں وچ پھسے ہون گے۔



- ۵۰۔ تاں نہ وصیت کر سکن گے تے نہ اپنے گھر پرت کے جان گے۔
- ۵۱۔ تے پھو کیا جاوے گا صُور۔ تاں اوہ قبراں وچوں اپنے رب دے وے دے دوڑ دے ٹرن گے۔
- ۵۲۔ آکھن گے ہائے! اساڈی خرابی۔ کہنے اسانوں ستیاں نوں جگا دتا۔ ایہہ ہے اوہ جیہد ار حمن نے وعدہ دتاسی۔ تے رسولاں نے حق فرمایا۔
- ۵۳۔ اوہ تاں نہ ہووے گی پراک چنگھیاڑ۔ تاں ای اوہ سارے دے سارے اساڈے حضور حاضر ہو جان گے۔
- ۵۴۔ تاں اج کسے جان اتے کجھ ظلم نہ ہووے گا۔ تے تہا نوں بدلہ نہ ملے گا۔ پر اپنے کیتے دا۔
- ۵۵۔ بے شک جنت والے اج دے بہلاوے (دل نوں خوش کرن والے) وچ چھین کر دے ہین۔
- ۵۶۔ اوہ تے اوہناں دیاں پیمیاں چھاواں وچ ہین۔ تختاں اتے سرہانے دی ڈھول لائے ہوئے۔
- ۵۷۔ اوہناں دے لئی اوہدے وچ میوہ اے تے اوہناں لئی اے اوہدے وچ جو منکن
- ۵۸۔ اوہناں اتے سلام ہووے گا مہربان رب دا فرمایا ہوئیا۔
- ۵۹۔ تے اج اڈ ہو جاوے مجرمو!
- ۶۰۔ اے آدم دی اولاد! کیہہ میں تہا تھوں عہد نہیں لیا سی کہ شیطان نوں نہ پوجنا۔ بنے شک اوہ تہا ڈاکھلا دشمن اے۔
- ۶۱۔ تے میری بندگی کرنا ایہہ سدھی راہ اے۔
- ۶۲۔ تے بے شک اوہنے تہا ڈے وچوں بوہت خلقت نوں بہکا دتا۔ تے کیہہ

تہانوں عقل نہ سی۔

- ۶۳- ایہہ ہے اوہ جنہم جہد اتہاڈ نے نال وعدہ سی۔
- ۶۴- اج ایہدے وچ ای جاؤ۔ بوجہ اپنے کفر دے۔
- ۶۵- اج اسیں اوہناں دے مونہاں اتے مہر لادیاں گے تے اوہناں دے ہتھ  
اساڈے نال گل کرن گے تے اوہناں دے پیر اوہناں دے کیچے وی  
گواہی دین گے۔
- ۶۶- تے جے اسیں چاہندے تاں اوہناں دیاں اکھاں مٹا (انہیاں کر)  
دیندے۔ فیر اوہ الر کے راہ ولے جاندے تاں اوہناں نوں کجھ نہ دسدے۔
- ۶۷- تے جے اسیں چاہندے تاں اوہناں دے گھر پٹھیاں اوہناں دیاں  
صورتاں بدل دیندے نہ اگے ودھ سکدے نہ کچھ پرندے۔
- ۶۸- تے جنہوں اسیں وڈی عمر دا کریئے۔ اوہنوں بچنے وچ پٹھا پرتایئے۔ تاں  
کہ سمجھدے نہیں۔
- ۶۹- تے اساں نے اوہناں نوں شعر کہنا نہ سکھایا۔ تے نہ اوہ اوہناں دی شان  
دے لائق اے۔ ایہہ تاں نہیں پر نصیحت تے روشن قرآن
- ۷۰- کہ اوہنوں ڈرائے جیہدا جیوند اہو دے تے کافراں اتے بات ثابت ہو جائے۔
- ۷۱- تے کیہہ اوہناں نے نہ ڈٹھا کہ اساں اپنے ہتھ دے بنائے ہوئے چوپائے  
اوہناں لئی پیدا کیتے۔ تے ایہہ اوہناں دے مالک ہین۔
- ۷۲- تے اوہناں نوں اوہناں دے لئی نرم کردتاں کسے اتے سوار ہندے نیں  
تے کسے نوں کھاندے نیں۔
- ۷۳- تے اوہناں دے لئی اوہناں وچ کئی طراں دے نفعے تے پین دیاں چیزاں

ہیں۔ تے کیمہ شکر نہ کرن گے۔

۷۴۔ تے اوہناں نے اللہ دے سوا ہور خدا بنائے۔ کہ شاید اوہناں دی مدد ہووے۔

۷۵۔ اوہ اوہناں دی مدد نہیں کر سکدے تے اوہ اوہناں دے لشکر سب گرفتار حاضر آؤن گے۔

۷۶۔ تے تسیں اوہناں دی گل دا، غم نہ کرو۔ بے شک اسیں جانے آں جیہڑا اوہ لکاندے ہیں تے ظاہر کردے ہیں۔

۷۷۔ تے کیمہ! آدمی نہ ڈٹھا کہ اسماں اوہنوں پانی دی بوند وچوں بنایا تاں ای تے اوہ بڑا جھگڑالو اے۔

۷۸۔ ساڈے لئی کہاوت کہندائے تے اپنی پیدائش بھل گیا۔ بولیا جیہڑا کون اے کہ ہڈیاں نوں زندہ کرے۔ جدوں اوہ بالکل گل کہیاں۔

۷۹۔ تسیں فرماؤ اوہناں نوں اوہ زندہ کرے گا جہنے پہلے واری اوہناں نوں بنایا۔ تے اوہنوں ہر پیدائش دا علم اے۔

۸۰۔ جسے تہاڈے لئی ہرے رُکھ وچوں اگ پیدا کیتی۔ تاں ای تاں تسیں اوہدے وچوں بالدے او۔

۸۱۔ تے کیمہ اوہ جسے اسمان تے زمین بنائے۔ اوہو جیسے ہور کوئی نہیں بنا سکدا۔ کیوں نہیں تے اوہو ای اے بڑا پیدا کرن والا۔ سب کجھ جان دا۔

۸۲۔ اوہدا کم تاں ایہو ای اے کہ جدوں کسے چیز نوں چاہوے تاں اوہنوں فرمائے ہو جا۔ اوہ فوراً ہو جاندی اے۔

۸۳۔ تاں پاکی اے اوہنوں جیہدے ہتھ ہر شے دا قبضہ اے۔ تے اوہدے ولے پرتائے جاؤ گے۔

## سورت الرحمن دے معنے

سورت رحمن مدینے وچ اتری۔ ایہدے وچ اٹھتر آیتاں تے تن رکوع ہین۔

اللہ دے ناں نال شروع جیہڑا بوہت مہربان رحم والا اے

آیت نمبر ۱۔ رحمن نے

۲۔ اپنے محبوب نوں قرآن سکھایا۔

۳۔ انسانیت دی جان محمد ﷺ نوں پیدا کیتا۔

۴۔ اول آخر دیاں خبراں دا بیان اوہناں نوں سکھایا۔

۵۔ سورج تے جن حساب نال ہین۔

۶۔ تے ہریالیاں تے زکھ سجدہ کر دے ہین۔

۷۔ تے اسمان نوں اللہ نے بلند کیتا تے تکرڑی زکھی۔

۸۔ کہ تکرڑی وچ وادھا گھانا نہ کرو۔

۹۔ تے انصاف دے نال تول قائم کرو۔ تے وزن نہ گھٹاؤ۔

۱۰۔ تے زمین بنائی مخلوق دے لئی۔

۱۱۔ اوہدے وچ میوے تے غلاف والیاں کھجوراں۔

۱۲۔ تے بھس (چھلڑ، توڑی) دے نال اتاج تے خوشبودے مہل۔

۱۳۔ تاں فیراے جن تے انسان! تسیں دونویں اپنے رب دی کیمڑی کیمڑی نعمت

جھٹلاؤ گے۔

۱۴۔ اوہنے آدمی نوں بنایا کھڑکدی مٹی وچوں جویں ٹھکری۔

۱۵۔ تے جن نوں پیدا فرمایا اگ دے شعلے وچوں۔

- ۱۶۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کیہڑی کیہڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔
- ۱۷۔ دونواں پورباں دارب تے دونواں کچھماں دا رب۔
- ۱۸۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کیہڑی کیہڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔
- ۱۹۔ اوہنے دوسمندر وگائے کہ دیکھن وچ معلوم ہون ملے ہوئے۔
- ۲۰۔ اوہناں وچ روک اے کہ اک دو جے ولے ودھ نہیں سکدے۔
- ۲۱۔ تاں فیر اپنے رب دی کیہڑی کیہڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔
- ۲۲۔ اوہناں وچوں موتی تے مونگانکلدا اے۔
- ۲۳۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کیہڑی کیہڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔
- ۲۴۔ تے او سے دیاں ہین اوہ چلن والیاں (بیٹریاں) کہ دریا وچ اٹھیاں ہوئیاں  
نیں جیویں پہاڑ۔
- ۲۵۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کیہڑی کیہڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔
- ۲۶۔ زمین اتے جنے ہیں سب نوں فنا اے۔
- ۲۷۔ تے باقی اے تہاڈے رب دی ذات، عظمت تے بزرگی والی۔
- ۲۸۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کیہڑی کیہڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔
- ۲۹۔ او سے دے مگتے ہین جنے آسمان تے زمین وچ ہین۔ اوہنوں ہر روز اک کم  
اے۔
- ۳۰۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کیہڑی کیہڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔
- ۳۱۔ چھیتی سارے کم نیڑ کے اسیں تہاڈے حساب دا قصد فرماندے ہاں۔ اے  
دونویں بھارے گروہ!
- ۳۲۔ تاں اپنے رب دی کیہڑی کیہڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۳۳۔ اے جن تے انسان دی جماعتو! بے تہاڈے کولوں ہو سکے کہ اسماناں تے زمین دے کنڈھیاں توں نکل جاؤ۔ تاں نکل جاؤ۔ جتھے نکل کے جاؤ گے او سے دی بادشاہی اے۔

۳۴۔ تاں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۳۵۔ تہاڈے اُتے چھڈی جاوے گی۔ بغیر دھوں دے اگ دی لپٹ (شعلے) بے لپٹ (شعلے) دا کالا دھوں تاں فیر بدلہ نہ لے سکو گے۔

۳۶۔ تاں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۳۷۔ فیر جدوں اسمان پاٹ جاوے گا۔ تاں (گلاب دے پھل ورگا) سرخ ہو جاوے گا۔ جیویں سرخ تری (سالن دے شورے دی اتلی لال تری وانگوں)

۳۸۔ تاں فیر تسمیں دونویں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۳۹۔ تاں اوس دیہاڑے گنہ گار دے گناہ دی پچھ نہ ہووے گی۔ کسے آدمی تے جن کولوں۔

۴۰۔ تاں فیر تسمیں دونویں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۴۱۔ مجرم اپنے چہرے توں پچھانے جان گے۔ تے متھاتے پیر پھڑ کے جہنم وچ ٹے جان گے۔

۴۲۔ تاں فیر تسمیں دونویں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۴۳۔ ایہہ ہے جہنم جنہوں مجرم (جرم کرن والے) جھٹلان دے سن۔

۴۴۔ چکر لان گے اوہدے وچ تے بوہت ای ابلدے ابا لے کھاندے پانی وچ

۴۵۔ تاں فیر تسمیں دونویں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۴۶۔ تے جیہڑے اپنے رب دے حضور کھڑے ہوں توں ڈرے اوہتاں لئی دو

جنناں ہین۔

۴۷۔ تاں فیرتسین دونویں اپنے رب دی کیمڑی کیمڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۴۸۔ بوہت ای شہناں والیاں

۴۹۔ تاں فیرتسین دونویں اپنے رب دی کیمڑی کیمڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۵۰۔ اوہناں وچ دو چشمے وگدے ہین۔

۵۱۔ تاں اپنے رب دی کیمڑی کیمڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۵۲۔ اوہناں وچ ہر میوہ دودو قسم دا۔

۵۳۔ تاں فیرتسین دونویں اپنے رب دی کیمڑی کیمڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۵۴۔ تے اچھے بستریاں اتے سرہانے نال ڈھوہ لاکے۔ جہاں دا استر خالص ریشم دا

اے۔ تے دوہاں دے میوے اپنے جھکے ہوئے کہ تھلیوں چک لوؤ۔

۵۵۔ تاں فیرتسین دونویں اپنے رب دی کیمڑی کیمڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۵۶۔ اوہناں بستریاں اتے اوہ عورتاں ہین کہ خصم دے بناں کسے نوں اکھ اٹھا کے

نہیں تگدیاں۔ اوہناں وچوں پہلاں اوہناں نوں نہ ہتھ لایا کسے آدمی تے نہ جن

نہیں۔

۵۷۔ تاں فیرتسین دونویں اپنے رب دی کیمڑی کیمڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۵۸۔ کہ اوہ لعل تے یا قوت تے مونگا ہین۔

۵۹۔ تاں فیرتسین دونویں اپنے رب دی کیمڑی کیمڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۶۰۔ نیکی دا بدلہ کیہہ اے، پر نیکی۔

۶۱۔ تاں فیرتسین دونویں اپنے رب دی کیمڑی کیمڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۶۲۔ تے اوہناں توں اڈ دو جنناں ہو رہیں۔

۶۳۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۶۴۔ گوہڑی سبزی نال گھنی جھلک دے رہی اے۔

۶۵۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۶۶۔ اوہناں وچ دو چشمے ہین، مہلکدے ہوئے۔

۶۷۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۶۸۔ اوہناں وچ میوے تے کھجوراں تے اتار ہین۔

۶۹۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۷۰۔ اوہناں وچ عورتاں ہین عادت دیاں نیک، صورت دیاں اچھیاں۔

۷۱۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۷۲۔ حوراں ہین خمیاں وچ پردہ نشین۔

۷۳۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۷۴۔ اوہناں نوں پہلاں ہتھ نہ لایا کسے آدمی تے نہ جن نہیں۔

۷۵۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۷۶۔ سرہانے دی ڈھوہ لاکے سبز وچھونیاں (بستریاں) تے تیل بوٹیاں والی

خوبصورت چانچیاں اتے۔

۷۷۔ تاں فیرتسیں دونویں اپنے رب دی کبھڑی کبھڑی نعمت جھٹلاؤ گے۔

۷۸۔ بڑی برکت والا اے تہاڈے رب داناں۔ جیہڑا عظمت تے بزرگی والا۔

از قلم: غلام عباس شاد مصری



## حضرت بابا بلھے شاہؒ

اردو تحریر: - محمد زاہر سعید لاہور

پنجابی ترجمہ: - غلام عباس شاد مصری

حضرت بابا بلھے شاہؒ داناں گرامی حضرت سید محمد عبداللہ شاہ قادری اے۔ آپ دا سلسلہ نسب والد محترم ولوں حضرت غوث الاعظم سید عبدالقادر جیلانیؒ نال جاملدا اے تے حضرت غوث الاعظمؒ دا سلسلہ نسب والد محترم ولوں امیر المؤمنین حضرت امام حسنؑ دی وساطت نال حضرت علی کرم اللہ وجہہ نال جاملدا اے۔ حضرت بلھے شاہؒ دا آبائی وطن قدیمی سندھ دا مشہور پنڈ اُچ شریف گیلانیاں اے۔ والد محترم دا اسم شریف سید سخی محمد درویش اے۔ جیہڑے اک درویش صفت تے ممتاز عالم دین سن۔ آپ دی پیدائش اُچ گیلانیاں وچ ۱۰۸۱ھ وچ ہوئی۔ گیلانیاں وچ آپ نے چھ ورہے گزارے۔ آپ دی ابتدائی عمر دا اک واقعہ بے حد مشہور اے کہ اک وار آپ اپنے بیلیاں نال پنڈوں باہر کھیڈ رہے سن کہ آپ دے والد صاحب تشریف لیائے۔ اوہناں نے ویکھیا کہ معصوم عبداللہ ہتھ وچ تسبیح لے کے ایہ گاؤن گارہیا سی۔ جیہدا ترجمہ ایہ ہے۔

لوکاں دا مال ساری عمر کھاندے رہے۔ جیہڑا اللہ تعالیٰ نے دتا، اوہ کھالیا۔ اللہ دی راہ وچ کجھ خرچ نہ کیتا۔ ساری عمر ایسے حالت وچ تسبیح پھیردے رہے تے کجھ حاصل نہ ہویا۔ پیاپنے پتر دی ایس عارفانہ طنز توں بڑے متاثر ہوئے۔

حالات دے ناسازگار ہون دی وجہ توں آپ دا خاندان تلوٹدی ناں دے  
اک پنڈ وچ جا آباد ہو یا۔ اوتھے آپ دے والد نے اک میت وچ قرآنی تعلیمات  
دا سلسلہ شروع کیتا۔ ایسوں پنڈ و بھٹی اوہناں اپنے پنڈ پنڈ و کی نزد سو آصل قصور  
وچ لے آیا۔ بابا بلھے شاہ دے متعلق اتھے وی اک واقعہ بوہت مشہور اے۔ اک دن  
آپ نے ہر روز ڈانگنوں مال نوں چرانڈ وچ چھڈیا تے آپ اک رکھ دی چھانویں  
آرام فرمان لگ پئے۔ چھیتی ای سوں گئے۔ اپنے چروچ ڈنگرنال والی پیلی وچ جا  
وڑے تے فصل خراب کردتی۔ پیلی دے مالک جیون خاں نے ایہ دیکھیا تاں غصے نال  
اگ دا بھانبر بن گیا۔ ایدھر او دھر دیکھیا۔ عیالی دی تلاش وچ رکھ دے لاگے آگیا جتھے  
باباجی آرام کر رہے سن۔ پر ایہ نظارہ دیکھ کے ہکا پکارہ گیا کہ اک ناگ اپنے پھن نال  
آپ اتے چھاں کیتی کھلائے۔ جیون خاں نے سمجھیا کہ ناگ نے آپ نوں ڈنگ لادتا  
اے۔ اوہ بھجا بھجا حضرت سخی شاہ محمد دے کول گیا تے آکھیا کہ ”آپ دا پتر بلھا مر گیا  
اے۔“ شاہ صاحب تے پنڈ و اے دو بے لوک وی نال لے کے گئے تے ایہ نظارہ  
تک کے اوتھے ٹھہر گئے۔ پر سخی شاہ محمد اگے ودھیا تاں ناگ بھج گیا تے بلھے شاہ اٹھ  
بیٹھے۔ شاہ صاحب نے پچھیا۔ ”پتر اسیں پر دیسی آں۔ لوک تہاڈی شکایت کر رہے  
نیں کہ تیری لا پرواہی نال اوہناں دیاں فصلاں خراب ہو رہیاں نیں۔“ بلھے شاہ  
بولیا۔ ”کون آہندا اے۔ میں تاں کسے دی فصل نوں تباہ نہیں کیتا۔ تسیں آپے چل  
کے دیکھ لوؤ۔“ لوک اوتھے اڑے تاں حیرت دی انتہا نہ رہی۔ فصلاں پہلاں نالوں  
وی سرسبز شاداب کھلوتیاں سن۔ جیون خاں بلھے شاہ دا اینا معتقد ہو یا کہ اوہ پیلی ای  
’آپ دے نال کردتی۔ جیہڑی اج تیکر آپ دے روضہ اقدس دی میراث اے۔“

آپ نے قصور دے عالم دین خواجہ غلام مرتضیٰ قصوری کولوں درسی تعلیم حاصل کیتی۔ ہیرا نچھادے مصنف حضرت سید وارث شاہ نے وی ایسے استاد کولوں تعلیم حاصل کیتی سی۔ اوس زمانے وچ حضرت شاہ عنایت قادری شطاری لاہور وچ ولایت دی گدی اتے جلوہ گر سن۔ بابا بلھے شاہ دالاہور تشریف لیاؤناتے حضرت عنایت نوں ملنا وی اک عجیب واقعہ اے۔ آپ نوں خواب وچ اپنی بچویں پشت دے بزرگ عبدالحکیم دی زیارت ہوئی۔ کہ لاہور جا کے شاہ عنایت دی بیعت کرو۔ حضرت شاہ عنایت اوس سے بھائی دروازے دی اچی مسیت دے امام سن۔ ملاقات ہوئی آپ نے آؤن دا مقصد بیان کیتا تاں شاہ عنایت نے فرمایا۔ شام تیکر پنج سو روپے نقد گھوڑا تے لباس فاخرہ پیش کرو۔ تاں خواہش پوری ہووے گی۔ بلھے شاہ ٹٹے دل نال راوی دے کنڈھے آگئے تے خودکشی دا ارادہ فرمایا۔ اپنے وچ اک نقاب پوش نے روکیا تے اپنا گھوڑا اوہنوں دے دتا۔ لباس فاخرہ نوں لاہ کے تے نقدی جیہڑی پنج سو روپے اتے پوری سی دے کے دریا وچ کد گیا۔ شام تیکر نہ تریا۔ بابا جی اڈیکدیاں اڈیکدیاں آخر کار شاہ عنایت کول آئے تے آپ نے اوہناں نوں روحانی فیض نال نوازیا۔

اک دن پاٹھوکی وچ سخت کال پیا۔ بابا بلھے شاہ نے اعلان کیتا کہ اوہ اپنے ڈیرے دافریش اچا کرنا چاہندے نیں۔ جیہڑا شخص سارا دن مٹی ڈھووے گا۔ اوہنوں دوانے یومیہ اجرت ملے گی۔ تاں بوہت سارے لوک کم کرن لگ پئے۔ آپ ہر روز شام نوں مصلے تھلیوں رقم کڈھ کے ونڈ دیندے سن اک رات دو لالچی آدمی آئے تے رقم لہمن لگے پر اوہناں نوں کجھ نہ لبھا۔ دو جے دن سارا دن مٹی سدے رہے تے نماشاں نوں بابا جی دے سامنے آئے تاں بابا جی نے اوہناں نوں چار چار آنے دین

والحکم دتاتے نالے ہمدیاں آکھیا کہ ایہ ساری رات مٹی پھدے رہے نیں۔ ایس لئی  
 دو گنی مزدوری دے حق دار نیں۔ اوہ بندے دل وچ یوہت شرمندہ ہوئے۔ ایہ اوہ  
 زمانہ سی کہ برصغیر دی عظیم مغلیہ سلطنت دا زوال شروع ہو چکیا سی۔ اورنگزیب دی  
 وفات دے بعد سکھ مرہٹے ہندو تے انگریز سرچک رہے سن۔ اوہناں دناں وچ آپ  
 دے مونہوں پانڈو لئی بدوکانگی تے سکھنن نے پانڈواں نوں تباہ کردتا۔ ایہدے بعد  
 آپ قصور وچ تشریف لیائے۔ شہر دے باہر اک تلا دے کنڈھے ڈیرا لایا۔ جیہڑا  
 اجکل ریلوے ٹیشن دے لاگے اے۔ آپ نے اک سو پنج سال دی عمر وچ رحلت  
 فرمائی۔ آپ دا عرس مبارک ہر سال اگست دے آخری ہفتے وچ بڑے اہتمام نال  
 منایا جاندا اے۔ آپ دا روضہ اقدس شہر قصور وچ ریلوے روڈ تے کوٹ رکن دین  
 دے وچکار قبرستان وچ واقع اے۔ آپ پنجابی زبان وچ شعر لکھدے رہے۔  
 جیہڑے ”کافیاں“ دے نال مشہور ہوئے نیں۔



## شہزادہ شہزاد شفیق گوندل

از قلم: غلام عباس شاد مصری

○ خاندانی تعارف ○ تعلیمی خدمات ○ روحانی فیوض و برکات سے مالا مال  
○ عشق مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم سے سرشار

موصوف کا اصل نام شہزادہ شفیق اور ادبی نام شہزادہ شہزاد شفیق ہے۔ آپ گوندل جٹ برادری کے چشم و چراغ ہیں۔ اللہ پاک نے ان کو دین اور دنیا کی دولتوں سے نواز رکھا ہے۔ والد کا نام باؤ محمد شفیق ہے۔ جو کہ گجرات کی عظیم المرتبت شخصیات میں شمار ہوتے ہیں۔ ان کا اپنا ڈیرا ہے۔ اپنی پہچان ہے اپنا نام ہے۔ شہزادہ صاحب کے آباؤ اجداد صدیوں سے مثالی کاشت کار چلے آ رہے ہیں۔ اور گجرات کے امراء میں سے ہیں۔ انہوں نے مہاراجہ رنجیت سنگھ اور مہاراجہ شیر سنگھ کے عہد میں بڑی تمکنت پائی۔ ان کی بنائی ہوئی اس دور کی بارہ دری اب بھی موجود ہے۔ جہاں آجکل معروف اور جدید تقاضوں کے مطابق تعلیم گاہ دی ایجوکیٹر تعلیم کی روشنیاں بانٹنے میں پیش پیش ہے۔

محمد شفیق صاحب کے ہاں گجرات میں 13 اگست 1970ء میں شہزاد شفیق نے گجرات میں جنم لیا۔ اور اپنے بھائی شہزادہ شاہ رخ شفیق کے ساتھ والدین کے گھر

کی رونق کو دوبالا کر دیا۔ دونوں بھائی بڑے لاڈلے تھے۔ والدین نے ان کی بڑے شوق اور دھیان سے تعلیم و تربیت کی۔ پرائمری تک تعلیم سر فضل علی ماڈل سکول گجرات سے حاصل کی۔ گورنمنٹ زمیندارہ کالج گجرات سے میٹرک اور بی اے کیا۔ یہاں شہزادہ شہزاد کو پروفیسر ڈاکٹر ڈاکٹر احمد حسین احمد قریشی قلعہ داری اور پروفیسر بہاء الحق عارف مرحوم جیسے قابل استاد ملے۔ 1989ء میں محکمہ پولیس میں ڈائریکٹ اے ایس آئی بھرتی ہو گئے اور ترقی کرتے کرتے سب انسپٹر اور پھر انسپٹر بن گئے۔ مگر خاندانی وجاہت اور کچھ معاشرتی پسندنا پسند آڑے آئی اور استعفیٰ دے کر گھر آ گئے۔

2002ء میں اپنے آباؤ اجداد کی تعمیر کردہ بارہ دری کو موسمی تغیر و تبدل سے متاثر ہونے اور زمانے کے حوادث سے بچانے کے لئے اس کی مرمت اور درستی کروائی۔ اور اس میں ایک اونچے معیار کی تعلیم گاہ دی ایجوکیٹرز کی بنیاد رکھی۔ یہ سکول پنجاب بھر میں اپنی مثال آپ ہے۔ جو کہ وسیع و عریض رقبے 21-1/2 کنال پر پھیلا ہوا ہے۔ سکول میں ہر طرف سے آنے والے کا سکول میں نصب 48 خفیہ کیمرے پتہ دے دیتے ہیں۔ سکول میں عملے کی تعداد 152 ہے۔ سکول کو چار بلاکس میں تقسیم کیا گیا ہے۔

۱۔ باؤ محمد شفیق بلاک۔ بارہ دری کیمپس گجرات: یہ بلاک شہزاد صاحب نے اپنے والد بزرگوار کے نام پر بنوایا ہے۔

۲۔ دوسرا بلاک سائیں کرم الہی المعروف کاواں والی سرکار رحمۃ اللہ علیہ کے نام پر ہے۔

۳۔ تیسرا بلاک شیخ سید عبدالقادر جیلانی شاہ بغداد، پیران پیر رحمۃ اللہ علیہ کے نام پر ہے۔

۴۔ چوتھا بلاک پروفیسر ڈاکٹر ڈاکٹر احمد حسین احمد قریشی قلعہ داری کے نام نامی پر تعمیر کیا

گیا ہے۔ یہ چاروں بلاک سے منزلہ ہیں۔ اور درجنوں کمروں اور برآمدوں پر مشتمل ہیں۔ ہر کمرے کی اپنی خوبصورتی، اپنی اپنی اہمیت اور اپنی آن بان ہے۔ ہر بلاک میں فلٹر شدہ ٹھنڈے پانی کے کولر نصب ہیں۔ ہر بلاک میں سیکشن انچارج معلمہ کا آرام دہ اور ایئر کنڈیشنڈ دفتر ہے۔ ہر بلاک میں پچیس پچیس کمپیوٹر اور سائنسی آلات سے مزین دوسائنس روم ہیں۔ چاروں بلاک کے درمیان دو پلے گراؤنڈ وسیع و عریض سبزہ زار ہیں۔ جس کے چاروں طرف سدا بہار پودے اور انواع اقسام کے رنگ برنگے پھول بہار دکھاتے ہوئے ہیں۔ فوارہ اس سبزہ زار کے حسن کو دو بالا کر رہا ہوتا ہے۔ ہر بلاک پر شوخ رنگ کی سیڑھیاں جاتی ہیں۔ آرام دہ فرنیچر ہے۔ نرسری اور پریپ میں چھوٹے چھوٹے بچوں کی عملی اور بہتر تربیت کے لئے انٹرنیشنل معیار کی استانیاں مقرر کی گئی ہیں۔ جنہوں نے اس شعبہ میں ڈپلومے کئے ہوئے ہیں اور سکول میں تین جدید کمپیوٹر بھی مہیا کئے گئے ہیں۔

کشادہ ہوادار کمرے ہیں۔ ان کمروں میں جانے کے لئے جو سیڑھیاں اور راستے بنائے گئے ہیں ان کے دورویہ درجنوں رنگ برنگے پھولوں کے گملے رکھے گئے ہیں۔ ہر مہینے شام کے وقت گیارھویں شریف کی محفل ہوتی ہے اور ہر سال محفل نعت منعقد کی جاتی ہے۔ اس محفل میں قرعہ اندازی کے ذریعے دو عمرے کے ٹکٹ دیئے جاتے ہیں۔ ایک حاضرین محفل اور ایک سکول کے سٹاف کو دیا جاتا ہے۔ یہ روحانی و وجدانی سلسلہ چھ سال سے جاری چلا آ رہا ہے۔

دی ایجوکیٹر سکول میں بچوں کی دلچسپی کے لئے کئی اقسام کے پرندے رکھے گئے ہیں اور اس نرالے ماحول کو اور زیادہ خوبصورت بنانے کے لئے رنگ برنگے

پھول لگائے گئے ہیں۔ درجنوں طرز جدید کے بیت الخلاء ہیں۔ بجلی بند ہونے کی صورت میں جنریٹر چلایا جاتا ہے۔ سکول میں بچوں کے لئے خوبصورت کنٹینین بنائی گئی ہے۔ اس کنٹینین کے دو حصے ہیں ایک حصہ سے بڑے بچے اور دوسرے حصے سے بچیاں اشیائے خورد و نوش بسکٹ ٹافیاں اور مشروبات لیتی ہیں۔ بچوں اور بچیوں کے بیٹھنے کے لئے الگ الگ ریکشن ہیں۔ سکول کی پڑھائی کا بہت اونچا معیار ہے۔ اس بار سکول کی ایک طالبہ فریال الیاس نے گجرات سے 993 نمبر حاصل کر کے علاقے بھر میں امتیازی شہرت پائی ہے۔ شہزادہ شہزاد شفیق اپنے سکول کی صفائی، انتظام اور دیگر اہم امور کو حل کرنے کے لئے دن رات کوشاں رہتے ہیں۔

شہزاد شفیق اور ان کے بیٹے محمد زین العابدین نے روحانی فیوض و برکات حضرت میاں جمیل احمد شرقپوری زینب آستغنیہ عالیہ شیر ربانی سے حاصل کئے۔ باپ اور بیٹے نے میاں صاحب کے ہاتھ پر بیعت کی ہے اور ہر جمعہ کو گجرات سے شرقپور شریف میں جمعہ پڑھنے کے لئے آتے ہیں۔

باؤ محمد شفیق نے اپنے اس لاڈلے بیٹے کی شادی گوجرانوالہ کے ایک سادات گھرانے میں کی۔ ان کی زوجہ اپنی مثال آپ ہیں۔ گھر گریہستن اور خانہ داری سے واقف، پردہ نشین اور صوم و صلوة کی پابند ہیں۔

اللہ پاک نے شہزاد شفیق کو جہاں دینی و دنیوی نعمتوں سے مالا مال کیا ہے وہاں صالح اولاد سے بھی نوازا ہے۔ دو بچیاں اور ایک بیٹا محمد زین العابدین اس گھر کی زینت ہیں۔ یہ بیٹا نعت خوانی اور تقریر کے اسلوب و آداب سے شناسا ہے۔





پروفیسر ڈاکٹر ڈاکٹر احمد حسین احمد قریشی قلعہ داری



شہزادہ شہزاد شفیق



حاجی ناصر محمود ایم پی اے کے جرات کو حسن کارکردگی پر شہزادہ شہزاد شفیق اسپیشل ایوارڈ دیتے ہوئے



محمد زین العابدین شہزاد گجرات نعت خوانی کرتے ہوئے



ایمان عائشہ شہزاد اپنے والد کی درس گاہ دی ایجوکیٹر بارہ دری کیمپس گجرات میں



آمنہ شہزاد اپنے بھائی محمد زین العابدین کی سالگرہ پر

زمانے دے دکھ درد، بے انصافیاں، جبر تے سینہ زوری تک کے  
لکھیاں گئیاں / منظوم تے نثری علمی ادبی سوغاتاں

# لکھ پندرہ حیاتی دے

شاعر: عبد الجبار اثر

ناشر: چوہدری محمد اسحاق انصاری  
بینک آفیسر، مثالی کاشتکار، کھاریانوالہ براستہ شیخوپورہ  
صدر الانصار ویلفیئر ٹرسٹ ضلع شیخوپورہ

امرت و بیج نہایتی اُچی سچی شاعری  
 حمد، نعت، نظم، غزل، تے نثری شاہ پارے

# شوقِ دہلی لالی

رشحاتِ قلم: محترمہ عابدہ اثر، بی۔ اے

ناشر: سیدٹھ آدم جی عبداللہ بمبئی والے

تاجر کتب نو لکھا بازار لاہور



حمد، نعت، غزل، نظم تے علمی ادبی نثر دا گلدستہ

# مجموعہ نثر

مصنفہ: درویش صفت ادیبہ شاعرہ

زیب النساء اثر مرحومہ مغفورہ

ناشر: حاجی غلام رسول انصاری (انمول جیولرز)

بانی الانصار ویلفیئر ٹرسٹ نارنگ منڈی

چھتہ بازار نزد ریلوے اسٹیشن نارنگ منڈی ضلع شیخوپورہ

اک نوجوان ادیب شاعر دی اچی سچی سوچاں دی علمی ادبی تخلیق

# سوچاں دی تصویر

نتیجہ فکر: عبید اللہ عربی

ناشر: حاجی محمد منظور احمد انصاری

بانی: سفینہ اقراء ماڈل ہائی سکول

نزد ریلوے اسٹیشن نارنگ منڈی ضلع شیخوپورہ





غلام عباس شہاد مصری اپنی دہی سدرہ عباس دے نال